СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 151. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 5. серпня 1944. No. 151. New York and Jersey City, Saturday, August 5, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Філядельфійські вуличні залізниці переняла армія

За наказом президента секретар війни Стимсон перебрав управу вуличних і підземних залізниць у Філядельфії під управу армії і в такий спосіб покінчився страйк службовиків, викликаний негодуванням за принимання нігрів до трамваєвої служби. Армія покінчила страйк тому, що вуличними залізницями їздять 900,000 робітників до воєнної праці, а внаслідок страйку робота мусілаб бути застановлена.

ПРАВИЛЬНИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ РУХ ДО ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Панамерикен Ервейс Систем проголошує викінчення плянів для правильного подорожування повітрем зо Злучених Держав до країв Південної Америки по як найнижчій ціні. Приготовано літаки, що помістять вигідно 24 подорожних на сидженнях. З Ню Йорку до Буенос Айрес будуть платити подорожні по $190.50 замісць дотеперішних $561.35. Так само будуть знижені ціни їзди з Ню Йорку до Порто Ріко, до Несо, Західніх Індій та інших околиць. Загалом подорож має коштувати по 4 й пів цента від милі, а на цій підставі можна буде обрахувати ціну білетів повітряної їзди в якунебуть околицю.

ПОМЕР ДЕТЕКТИВ, ОХОРОННИК 5 ПРЕЗИДЕНТІВ

В Ню Йорку помер від запалення легенів 69-літний детективполковник Едмунд Вилием Старлинґ, який був охоронником життя пятьох президентів у Білому Домі у Вашингтоні від 1914 до 1943 р. Він так перенявся своими обовязками, що часто зривався зі сну, думаючи, що життя президента загрожене. Він охоронював Вилсона, Гардинга, Кулиджа, Гувера й Рузвелта. У листопаді 1943 пішов на пенсію. Полишив списані спомини зі своєї служби.

"THE BUGLER"

Так називається інформативний листок в англійській мові, видаваний заходами Українсько-Американського Леґіону в Філядельфії, якого редактором є молодий американський українець Михайло Елько, що служить в армії. Листок призначений для американських вояків з українського роду. Адреса видавництва: 717 N. 7th Street, Philadelphia, 23, Pa.

ТРОЯНОВСЬКИЙ ПРО ГРАНИЦІ ПОЛЬЩІ.

Бувший совєтський амбасадор в Вашинґтоні кажуть, що родовитий поляк і член Польського Леґіону в першій світовій війні, А. Трояновский, помістив у „Большевику" статтю „Про границі Польщі". Він пригадує, що „польська република офіціяльно появилася на світ 3. листопаду 1918 р." а потім, представляє, як поляки почали видвигати одні домагання по других всупереч проголошенню Вилсоном засади, що Польща має бути створена на землях, заселених безперечно більшістю польського населення.

Ближче обговорює долю Західної України, а з окрема Галичини і пригадує, як Аліянти під напором поляків переміняли одну постанову за другою, поки Галичина не дісталася цілковито під владу Польщі. Про мир у Ризі з 18. березня 1921 р., коли то Росія згодилася на загарбання Галичини Польщею, пише Трояновський таке: „Користуючи важке положення совєтського краю. Польща навязала совєтському урядови вчасі мирових переговорів в Ризі несправедливу границю, загарбавши західні области Совєтської України і Совєтської Білоруси".

Окремо переповідає Трояновський історію устійнення границь між Литвою й Польщею і твердить, що ця границя мала йти лінією Курзона, запропонованою тогочасним англійським міністром закордонних справ Курзоном ще 8. грудня 1919 р. для поладнання граничного спору між українцями й поляками на засіданню Найвищої Ради Мирової Конференції. Але й супроти Литви не дотримали поляки слова і вимогли на Аліянтах признання їй Вільни, яку мала дістати Литва на підставі Верзайського Миру.

Усе те написане справедливо. Коби тільки Трояновський міг ще написати так само справедливо і про границі Росії й виказати, як то Москва вдиралась в Україну та інші краї.

ВИСОКІ РАНГИ — НАЦІСТАМ.

Гітлер скріпляє свої впливи в німецькій армії тим, що тепер понадавав масово високі офіцирські ранги самим найзавзятшим націстам, що служать в частинах, що вважаються націстівською елітою.

Бретань уже втрачена для німців

Боротьба аліянтських військ у Франції, що досі була боротьбою за Нормандію чи Бретань, себто за територію, на якій можна би тим військам всадовитись, переміняться тепер скорим ходом на боротьбу за Францію. Німці покидають уже Бретань і ратуються втечею. Столиця провінції, Рен, вже в американським посіданню. А тепер американські частини ген. Бредлия спішать, щоб якнайскорше заняти дві бретанські пристані: Брест і Ст. Назер. Ген. Монтгомері проголосив, що від часу, як зачалась аліянтська інвазія забрано в полон 100,000 ворожих вояків.

„ОСВОБОДИТЕЛЬНИЙ КОНҐРЕС" І — БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

„Союз Освобожденія Червоной - Карпатской Руси в Америці", як подає філядельфіська русофільська „Правда" скликує в днях 8 і 9. жовтня 1944 до Філядельфії „Всенародний Освободительний Зїзд - Конґрес". Про ціль його пише та газета, між іншим, таке: „Ми,що зібравшись на Конгрес, за прикладом Богдана Хмельницького, вимагатимемо рішення про приналежність необєднаних західно-русских, поневолених областей в совєтською державою, в русским народом. В 1654 році Богдан Хмельницький доконав на ПереяславРаді великого діла — обєднав на віки вічні Україну з Росією — обєднання двох великих словянський народів — українського й русского, рідних по крови і по славних історичних ділах. Вони обидва сини одної славної матери-Київської придніпрянської Руси. Цілий нарід в той час на всенароднім вічу голосував і рішив обєднатись з великою русскою державою. На нашім Конгресі ми будемо домагатись, щоб нашому народови в Старім Краю, в русских областях історичної Червоної Руси, необєднаних з русским народом в совєтській державі, було предложене право по Богданівськи, вирішити судьбу своєї приналежности всенародним голосованням".

ЯК ВИДУМАЛИ В БЕРЛІНІ, ТО ЧОМУ ПОВТОРЯЮТЬ У МОСКВІ?

Пише В. П. Гладик в філядельфійській „Правді", що це в Берліні німецький міністер закордонних справ Рібентроп назвав „Підкарпатську Русь" — „Карпатською Україною". Гладик —великий москвофіл і советофіл — є за „соєдиненіє" всіх „русских" земель під Сталіном. Та якже вияснить він те, що совєтські урядові видавництва теж вживають назви „Карпатська Україна"? Чи теж і вони слухають Рібентропа?

—FOR VICTORY: BUY BONDS—

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКА НАТИСКАЮТЬ НА ВАРШАВУ І КРАКІВ.

В Варшаві, столиці Польщі, польське підпілля зводить дальші бої з німецькою залогою, а совєтські війська здобули перехід через Вислу над Варкою, яких 80 миль від Варшави, а здобувши на іншім відтинку Полянец, є вже всього 60 миль до Кракова. Вони теж здобули Сташів, що віддалений 30 миль від міста Кельце, де мала находитись сильна німецька залога.

14 ГОДИН ПІД БОМБАМИ-РОБОТАМИ.

Німці бомбардували Лондон і полудневу Англію безнастанно впродовж 14 годин літаючими бомбами. Нараховують 28 осіб вбитих, але побоюються, що буде їх більше. Роботи вдарили в 10 шпиталів і спричинили жертви між хорими, що там находились.

ЗА ГРАНИЦІ ПОЛЬЩІ В 1939 Р.

Подають, що до Лондону прибули представники підпілля з Польщі, які конферували в Каірі з польським премієром Міколайчиком, що був в дорозі до Москви. Вони сказали премієрови, що поляки в краю далі домагаються на сході старих границь, себто тих, що їх мали в 1939 р. Але це толкують собі в Лондоні так, що вони готові приняти і дещо менше. Ті емісарі теж заявили, що ті особи, що їх в Совєтах висувають на чоло Польського Комітету Національного Визволення, є „народнім масам в Польщі цілковито невідомі".

НАЦІСТИ ВБИЛИ 18,000 ЧЕСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

(ОНА). — Шведська щоденна газета „Афтонтіднінґен" напечатала вістку, що втікаючи з Балтику, націсти розстріляли в Естонії -8,000 чехословацьких робітників, які донедавна працювали при укріплюванні німецьких позицій.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас прийняла за своїх синів і дочок.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Оправданий оптимізм

Аліянтські війська наступають успішно на усіх фронтах. Туреччина зриває з Німеччиною і може кожної хвилини стати активно до війни по боці Аліянтів. Фінляндія вицофується від звязку з Німеччиною в надії, що дійде до замирення з Советами. Сателіти Німеччини залякані, передбачаючи її близький кінець.

В таких обставинах навіть і обережний у справі закінчення війни британський премієр міг уже позволити собі заявити в британійському парляменті, що йому годі заперечити, що кінець війни в Европі близький, а аліянтська перемога тамже недалека.

Та Чорчил сказав тільки те, що кожний з нас відчуває, бо самі воєнні та політичні випадки настроюють нас до такого відчування. Та проте не треба і не можна забувати за те, що той кінець буде цілком певно ще ближчий, коли кожний з нас буде сповнювати свої обовязки так ревно як досі, а ще й ревніше.

„Советські люди", але не українці

Радіють серця американських українців, коли читають день за днем, як забирається з українських земель націстівська сволота. І легче їм, бо їм здається, що німецький розгром це неначе кара божа теж і за німецькі злочинства над українським народом. Та рівночасно насувається питання: А що далі?

Шукаючи на те відповіди, шукаємо за чимсь, що моглоб нам сказати: А може таки буде інакше! А може таки наступить якась зміна на ліпше!

Український нарід не дасть себе нікому на смерть загризти. Він переживе цілком певно і це небувале лихоліття, згодом підніметься, і таки свого діпне. В те ми твердо віримо. І саме тому, шукаючи за ясними картинами в сучасному життю України — а за ними слідимо і їх шукаємо — не відчуваємо потреби ту дійсність фальшувати і темні картини перемальовувати на білі. Тому глядимо на те життя з українського боку, з української душі, з українського способу думання. Ось так і оглядали ми нову советську фільму „Два солдати", де, як пишуть большевицькі „Українські Щоденні Вісті" (з 1. серпня) виступають „російський коваль з Уралу — Саша, і український моряк з Одеси — Аркадій" — як два рідні брати.

Не будемо розписуватись над самою фільмою, що змальовує боротьбу Ленінграду з німецьким наїздником. Ні теж дружбу між „росіянином" і „українцем". Хто вихований у культурі, той дасть призвання усякому, в кого добачить геройство чи інші чесноти; той і пошанує усяку справжню дружбу.

Та приглядаючись цій фільмі, в українського глядача зроджуються мимоволі ще й інші гадки. Цеж маємо перед собою симпатичну людину, навіть виглядом українську, що представляє собою „українського моряка з Одеси". Ось той українець виховався вже в часі понад 20-літнього істнування „рідної" влади, і то в найбільшім портовім місті України, в Одесі, як видно ним дуже улюблений, бо про неї співає він цілу низку різних пісень. Усі ті пісні самі російські. І то словом, змістом і духом. За весь час фільми в того „українського моряка з Одеси" не виходить ні одно слівце, хочби і російське, що звязувалоб його з Україною, з українським народом і з українською Одесою. Його пісні про Одесу скомпоновані на лад тих російських пісень, що їх співають у різних російських шантанах. Це щось таке, якби галицький українець, співаючи про Львів, передавав тільки те, що співається про Львів в таких польських піснях як „Львуф то файне място ест, можна сен забавіць фест", чи щось таке, що виспівувано в польських кабаретах. Це був би спів за „польським" Львовом, за польською мовою, і за польською культурою. Свідомо, чи не свідомо це булоб, але так воно виглядалоб. І подібно представляється справа з тим „українським моряком „Аркадієм, як він згадує за свою Одесу і як її оспівує. Ми бачимо отже гарну душу, симпатичне українське обличчя, але виховане без української душі, без українських почувань. Бачимо виховану советським режімом „советську людину" в Україні, бачимо по московськи говорячого і співаючого молодого чоловіка, що по територіяльній назві є українцем, а по вихованню і відчуванню советською людиною московського покрою.

І мимоволі нагадується нам історія „тачанки", що, як пишуть московські „Ізвестія", зродилась мабуть на Запоріжі, чи над Херсоном, та якої авторами є українські вояки. Перший Іван Шаповал, а другий Сергій Коноплля - „мовчаливий українець", як пишуть „Ізвестія". І ця пісня, як виходилоб, виросла в степах України так, як колись виростали козацькі пісні та українські думи. Та тепер це російська, чи там московська пісня! Тільки в варіянтах співається, очевидно російською мовою, щоб „як убють, то щоб поховали, закопали в землю над Дніпром", або „ах ви, коні, коні маладії, Украіни матушки - простор".

Ось такі образи дістаються до нас з України під Советами, з Запоріжа, Одеси, чи Києва. Годі повірити, щоб весь український нарід був під національним оглядом таким, як він виходить з тих образів. Такого не припускаємо. Але й не замикаємо очей на „советських людей", що їх виховала собі Москва на Великій Україні і яких буде пробувати виховувати в Західній Україні, надсилаючи згодом нові фільми, вже може і про Львів, оспіваний російською мовою „західним українцем" советського виховання.

Та на те лихо, щоб з ним битись, каже український нарід. І буде він битись і за свій національний ратунок. У те твердо віримо.

НІМЦІ ВБИЛИ 2,000 МАДЯРСЬКИХ ЖИДІВ.

(ОНА). — З Будапешту доносять, що мадярська поліція виарештували всіх визначніших жидів і систематично їх винищує. Кажуть, що дотепер мадяри вигубили вже кільканадцять тисяч жидівського населення. Жиди сидять в концентраційних таборах звідки їх постійно висилають до Польщі працювати при військових укріпленнях або до Німеччини чистити вулиці в збомбардованих містах.

Недавно мадярська поліція супроваджала до Польщі дві тисячі жидів, але як поїзд зближався до Карпатських гір, то поліція його спинила і казала жидам висісти. Як поїзд відїхав, то поліціянти жидів вистріляли.